

Udruge u poreznom i carinskom sustavu

(Zbog čestih izmjena poreznih propisa, preporučujemo kontaktirati i Ministarstvo financija - [Poreznu upravu](#), također, pogledati [Porezni priručnik za udruge](#), u izdanju Porezne uprave.)

Porez na dobit

Porezom na dobit se ne oporezuje prihod, već dobit ostvarena u poslovanju. Prema Zakonu o porezu na dobit, neprofitne organizacije nisu obveznici poreza na dobit. Obveznici poreza na dobit su trgovačka društva i druge pravne osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost, samostalno i trajno, radi stjecanja prihoda, dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi. Zakonom o porezu na dobit, u čl. 2. st. 6. propisuje da državne ustanove, ustanove jedinica područne (regionalne) samouprave, ustanove jedinica lokalne samouprave, državni zavodi, vjerske zajednice, političke stranke, sindikati, komore, udruge građana, umjetničke udruge, zaklade i fondacije, sportski klubovi, sportska društva i savezi, nisu obveznici poreza na dobit. Međutim, prema članku čl. 2. st. 7. Zakona o porezu na dobit ako nabrojane neprofitne organizacije obavljaju gospodarsku djelatnost i ako bi neoporezivanje te djelatnosti dovelo do stjecanja neopravdanih povlastica na tržištu, Porezna uprava može rješenjem utvrditi da je određena organizacija obveznik poreza na dobit za tu gospodarsku djelatnost. Neprofitne organizacije koje su rješenjem Porezne uprave proglašene obveznicima poreza na dobit, i nadalje nisu obveznici poreza na dobit na razliku između prihoda i rashoda koju ostvare od obavljanja negospodarskih i neprofitnih djelatnosti zbog kojih su i osnovane. Takva neprofitna organizacija je porezni obveznik samo za dobit ostvarenu obavljanjem gospodarske djelatnosti, za koju je nadležno tijelo porezne vlasti izdalo rješenje. Drugim riječima, ako neprofitna organizacija uz gospodarsku djelatnost ima i prihode od članarina, dotacija i poklona, za taj dio prihoda i pozitivne razlike između prihoda i rashoda, nije obveznik poreza na dobit.

Osnovica za oporezivanje porezom na dobit

Polazna veličina za određivanje osnovice poreza na dobit je razlika između ostvarenih prihoda i rashoda od gospodarske djelatnosti u razdoblju oporezivanja (u pravilu u kalendarskoj godini), korigirana za neke stavke koje uvećavaju i za neke stavke koje umanjuju osnovicu poreza na dobit. Razlika između prihoda i rashoda (tzv. računovodstvena dobit) pri utvrđivanju osnovice poreza na dobit **uvećava** se sukladno članku 7. Zakona o porezu na dobit. Prema navedenom Zakonu, između ostalog, osnovica poreza na dobit uvećava se i za sljedeće stavke:

- 70% izdataka za reprezentaciju, pod čime se podrazumijevaju izdaci za ugošćenja, darove, plaćanja izdataka za odmor, rekreaciju, šport, razonodu, za zakup automobila, plovila i zrakoplova, kuća za odmor, te drugi slični izdaci učinjeni radi ugošćenja i darivanja poslovnih partnera;
- 30% izdataka za troškove osobnih automobila i drugih izdataka za troškove osobnog prijevoza, te izdataka za korištenje rent-a-car vozila, osim troškova osiguranja osobnih automobila i drugih sredstava za prijevoz, izdataka za cestovna motorna vozila i rashoda po osnovu kamata za financiranje nabave automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz koji su u cijelosti porezno dopustivi rashod;
- amortizaciju iznad najviših porezno dopustivih stopa;
- izdatke za novčane kazne i prekršaje,
- sve druge izdatke koji nisu izravno povezani s ostvarivanjem dobiti, a kada za izdatke ne postoji obveza plaćanja poreza na dohodak.

Razlika između prihoda i rashoda (tzv. računovodstvena dobit), pri utvrđivanju osnovice poreza na dobit **umanjuje** se sukladno članku 6. Zakona o porezu na dobit. Prema navedenom Zakonu, osnovica poreza na dobit može se umanjiti, između ostalog, za sljedeće stavke:

- prihode od dividendi ili udjela u dobiti ostvarene temeljem udjela u kapitalu kod drugih poduzetnika, i
- dio amortizacije koji u ranijim razdobljima oporezivanja nije bio priznat kao porezno dopustivi rashod.

Prijava poreza na dobit

Obveza za porez na dobit utvrđuje se nakon isteka kalendarske godine, najkasnije do 30. travnja tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu. Za poslovne subjekte koji posluju kraće od godinu dana, obveza za porez na dobit utvrđuje se najkasnije četiri mjeseca nakon isteka razdoblja za koje se utvrđuje dobit. Na primjer, ako je porezni obveznik počeo poslovati polovinom godine, u mjesecu srpnju, najkasnije do 30. travnja sljedeće godine podnosi prijavu poreza na dobit za odgovarajuće razdoblje poslovanja u prethodnoj godini (za razdoblje srpanj – prosinac). Isto tako, ako poslovni subjekt prestaje poslovati tijekom godine (npr. likvidacija se provodi u svibnju), obavezan je u roku četiri mjeseca dostaviti prijavu poreza na dobit za razdoblje od početka kalendarske godine do završetka poslovanja (u ovom primjeru za razdoblje siječanj – svibanj, najkasnije do 30. rujna). Prijava poreza na dobit podnosi se na propisanom obrascu koji nosi oznaku "PD - obrazac". Osim ovog obrasca, obveznici poreza na dobit dužni su poreznoj vlasti dostaviti i financijske izvještaje (bilanca i račun prihoda i rashoda). Obrasci za prijavu poreza na dobit mogu se kupiti u svakoj specijaliziranoj knjižari koja prodaje tiskanice "Narodnih novina" ili preuzeti na mrežnim stranicama Porezne uprave (<http://www.porezna-uprava.hr/Stranice/Naslovnica.aspx>). Porezni obveznik može prijavu predati na obrascu koji sam sastavi na računalo i otisne na papir, a koja je sadržajem identična propisanom PD obrascu. Prijava poreza na dobit dostavlja se Poreznoj upravi nadležnoj prema mjestu registriranog sjedišta neprofitne organizacije, a može se poslati i elektroničkim putem u okviru sustava e-porezna.

Plaćanje poreza na dobit po odbitku

Porez na dobit po odbitku je porez kojim se oporezuje dobit koju u Republici Hrvatskoj ostvari nerezident, uz uvjet da je nerezident pravna osoba (nerezident je pravna osoba sa sjedištem u inozemstvu). Obveznik plaćanja poreza na dobit po odbitku je tuземni isplatiatelj koji inozemnom primatelju plaća naknadu za kamatu (osim bankarskih kamata) i kamata na robne kredite), naknadu za korištenje autorskih prava i drugih prava intelektualnog vlasništva, naknadu za usluge istraživanja tržišta, poreznog i poslovnog savjetovanja, revizorske i slične usluge.

Porez na dobit po odbitku plaća se po stopi od 12%, 15% ili 20%, ili prema ugovoru o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Porezna obveza dospijeva u trenutku plaćanja naknade za koju je propisano oporezivanje porezom na dobit po odbitku.

Porez na dobit po odbitku se plaća po stopi od 20% na sve vrste usluga koje su plaćene osobama koje imaju sjedište ili mjesto stvarne uprave, odnosno nadzora poslovanja u državama, osim država članica Europske unije, u kojima je opća ili prosječna nominalna stopa oporezivanja dobiti niža od 12,5%, a država je objavljena u Popisu država koji donosi ministar financija i koji se objavljuje na mrežnim stranicama Ministarstva financija i Porezne uprave Republike Hrvatske.

Ako je primatelj naknade, za koju je propisana obveza plaćanja poreza na dobit po odbitku, rezident države s kojom Hrvatska primjenjuje ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, tada odredbe međunarodnog ugovora imaju prednost u primjeni u odnosu na tuземno zakonodavstvo.

Rokovi plaćanja poreza na dobit

Obveznici poreza na dobit tijekom godine plaćaju predujam poreza na dobit na osnovi prijave poreza na dobit u prethodnoj kalendarskoj godini. Iznos mjesečnog predujma poreza na dobit utvrđuje se tako da se godišnja obveza za porez na dobit podijeli s brojem mjeseci poslovanja u toj godini. Obveza za mjesečne predujmove dospijeva posljednjeg dana u tekućem mjesecu za prethodni mjesec. Predujmovi se počinju plaćati tek nakon podnesene prve porezne prijave. Godišnja obveza plaćanja poreza na dobit dospijeva najkasnije 30. travnja tekuće godine za prethodnu godinu. Godišnja obveza za porez na dobit uspoređuje se s plaćenim predujmovima te se utvrđuje razlika za uplatu ili eventualno razlika više plaćenog poreza od konačno utvrđene obveze za kalendarsku godinu. U slučaju kad je plaćanjem predujmova preplaćena obveza utvrđena na godišnjoj razini, porezni obveznik može po konačnom obračunu zahtijevati povrat više plaćenog poreza na dobit ili može plaćene iznose koristiti kao unaprijed plaćene predujmove za naredno porezno razdoblje.

Zasebno knjigovodstvo za gospodarsku djelatnost

Uredbom o računovodstvu neprofitnih organizacija ne propisuje se primjena fondovskog računovodstva. To znači da je neprofitna organizacija obvezna organizirati vođenje računovodstva (knjigovodstva) jedinstveno za sve poslovne događaje kroz jednu glavnu knjigu kao jedinstvenu i cjelovitu evidenciju svih poslovnih događaja. I dalje je moguće, prema odluci neprofitne organizacije, ustrojavanje sustava fondovskog računovodstva i njegovo prilagođavanje internim potrebama. Na primjer, neprofitna organizacija raspolaže s voznom parkom od pet osobnih automobila od čega su tri namijenjena obavljanju negospodarske djelatnosti, a dva se koriste u obavljanju gospodarske djelatnosti kojom se prikupljaju sredstva za financiranje ciljeva neprofitne organizacije. Porezno su nepriznati rashodi u visini 30% izdataka koji se odnose na dva automobila koja se koriste u svrhu obavljanja gospodarske djelatnosti (a ne za svih pet osobnih automobila), pa je u interesu neprofitne organizacije da u svom knjigovodstvu osigura odvojene podatke o izdacima za osobne automobile, raščlanjeno prema namjeni za koju se koriste. Dakako da je u brojnim primjerima vrlo teško sasvim precizno odvojiti rashode za gospodarsku od rashoda negospodarske djelatnosti. Pri tome se uvijek, kada je to moguće, trebaju koristiti prirodni, a samo iznimno financijski parametri. Na primjer, ako se djelatnost odvija u istom prostoru, troškove grijanja je najuputnije razlučiti prema kriteriju korisne površine poslovnog prostora koji se koristi za gospodarsku djelatnost i površine prostora koji se koristi za neprofitnu djelatnost.

Porez na dodanu vrijednost

Većina neprofitnih organizacija nisu obveznici poreza na dodanu vrijednost (PDV). U pravilu su obveznici poreza na dodanu vrijednost trgovačka društva i fizičke osobe koje obavljaju poduzetničku, gospodarsku djelatnost, dakle oni koji svojim kupcima prodaju dobra ili obavljaju usluge uz naknadu. Porez na dodanu vrijednost je oblik posrednog poreza na potrošnju koji, u ime i za račun države, od krajnjih potrošača naplaćuju poduzetnici koji potrošačima prodaju dobra i usluge oporezive PDV-om. Neprofitne organizacije se u pravilu ne bave poduzetničkom djelatnošću pa najčešće i nisu obveznici poreza na dodanu vrijednost. Neprofitna organizacija postaje obveznik poreza na dodanu vrijednost ako joj vrijednost isporučenih (prodanih) dobara i obavljenih usluga koje nisu oslobođene PDV-a prelazi svotu od 230.000,00 kuna godišnje. Kriterij od 230.000 kn godišnjeg prometa za tekuću godinu određuje se od prometa oporezivog porezom na dodanu vrijednost iz prethodne godine. Riječ je o isporukama dobara i usluga, obavljenim uz plaćanje naknade. Primitak novca bez izravne protučinidbe ne podliježe oporezivanju PDV-om. To znači da se na primljene donacije, odnosno potpore za koje se ne obavlja protuusluga ne zaračunava porez na dodanu vrijednost, pa se one i ne uključuju u kriterij za određivanje oporezivog prometa. Članarine koje su naplaćene od članova neprofitne organizacije sukladno statutu i drugim aktima, određene po istom kriteriju za sve članove (što ne mora nužno značiti i u istom apsolutnom iznosu), također ne ulaze u kriterij oporezivog prometa od 230.000 kn godišnje. Ako je razdoblje poslovanja u prethodnoj kalendarskoj godini kraće od godinu dana, kriterij za obavezan ulazak u sustav PDV-a određuje se razmjerno razdoblju poslovanja.

Razlika između neprofitnih organizacija koje jesu i onih koje nisu obveznici poreza na dodanu vrijednost

Neprofitne organizacije koje su obveznici PDV-a dužne su na sve svoje isporuke (dakle, na sva dobra i usluge) koje prodaju kupcima ili daju bez naknade, zaračunavati porez na dodanu vrijednost. U Hrvatskoj se većina isporučenih dobara i usluga oporezuje stopom poreza na dodanu vrijednost od 25%. Porezna obveza koju uplaćuju u Državni proračun utvrđuje se kao razlika između poreza na dodanu vrijednost koji zaračunavaju kupcima i pretporeza koji su kao ulazni porez odbili s računa svojih dobavljača (kreditna metoda ubiranja PDV-a). Naime, organizacije obveznici PDV-a imaju pravo s ulaznih računa za kupnju proizvoda i usluga koje im služe za obavljanje gospodarske djelatnosti odbiti PDV koji su im zaračunali dobavljači i time umanjiti uplatu porezne obveze u Državni proračun.

Neprofitne organizacije koje nisu porezni obveznici PDV-a snose taj porez kao krajnji potrošači. One ne zaračunavaju PDV svojim kupcima pa su za krajnjeg korisnika njihove isporuke u pravilu jeftinije. No, te organizacije nemaju ni pravo odbiti pretporez s ulaznih računa za kupljena dobra, odnosno nabavu, već snose zaračunani PDV kao sastavni dio cijene kupljenih artikala ili usluga (npr. kao dio cijene kancelarijskog materijala, nabavljene dugotrajne imovine i dr.). Stoga njihove isporuke ne mogu biti jeftinije za ukupnih 25% u odnosu na iste organizacije koje jesu obveznici PDV jer su im rashodi poslovanja veći upravo za PDV sadržan u ulaznim računima.

Prijava poreza na dodanu vrijednost

Obveznikom PDV-a se u pravilu postaje od 1. siječnja kalendarske godine. Iznimka su novoosnovane organizacije koje **počinju obavljati oporezive isporuke** i koje mogu postati obveznici PDV od trenutka osnivanja. Obveznikom poreza na dodanu vrijednost postaje se na temelju upisa u Registar poreznih obveznika PDV-a koji se vodi u svakoj ispostavi Porezne uprave. Prijave radi upisa u registar obveznika PDV-a podnose se u rokovima propisanim člankom 34. i 40. Pravilnika o PDV-u.

Nadležna Porezna uprava određuje se prema registriranom sjedištu neprofitne organizacije.

Prijavu podnose:

- organizacije kojima je promet oporezivih isporuka u prethodnoj godini bio veći od 230.000,00 kn (ovaj iznos počeo se primjenjivati od 01.01.2013. godine a odnosi se na promet u 2012. godini), i
- organizacije kojima je oporezivi promet bio manji od tog propisanog iznosa, ali koje na vlastiti zahtjev žele postati obveznici PDV-a.

Prijava se podnosi na propisanoj tiskanici koja nosi oznaku P-PDV1 i može se kupiti u specijaliziranim knjižarama koje prodaju tiskanice "Narodnih novina". Rok za podnošenje prijave je 15. siječnja za tekuću godinu, što znači da porezni obveznici koji podnesu prijavu do 15. siječnja postaju porezni obveznici od 1. siječnja te godine. Porezni obveznik koji na vlastiti zahtjev postaje porezni obveznik od Porezne uprave treba do kraja tekuće godine zatražiti da od 1. siječnja iduće godine bude porezni obveznik. Porezna uprava to utvrđuje rješenjem i to ga rješenje obavezuje narednih pet kalendarskih godina.

Rokovi plaćanja poreza na dodanu vrijednost

Porezni obveznici poreza na dodanu vrijednost plaćaju PDV u mjesečnim ili tromjesečnim razdobljima. U pravilu se PDV plaća u mjesečnim razdobljima, a samo oni porezni obveznici kojima je promet (vrijednost isporučenih dobara i usluga) u prethodnoj godini bio manji od 800.000 kn mogu, ako tako odluče, plaćati PDV tromjesečno. U kriterij od 300.000 kn godišnjeg prometa uključen je i porez na dodanu vrijednost. Za mjesečne porezne obveznike, obveza plaćanja PDV-a dospijeva posljednjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec (28. odnosno 29. veljače za siječanj, 31. ožujka za veljaču itd.). Tromjesečni porezni obveznici dužni su platiti PDV u roku mjesec dana nakon isteka tromjesečja (30. travnja za prvo tromjesečje, 31. srpnja za drugo tromjesečje itd.).

Oslobodjenje plaćanja PDV-a

Udruga ne plaća PDV i nema pravo na odbitak pretporeza na:

- usluge i s njima usko povezane isporuke dobara što ih obavlja u korist svojih članova za članarinu utvrđenu u skladu sa statutom ili drugim pravilima, pod uvjetom da to oslobodjenje neće narušiti tržišno natjecanje,
- članarine što ih ubire od svojih članova radi ispunjavanja statutom utvrđenih zadaća kad se članski doprinos utvrđuje po određenom kriteriju jednako za sve članove. Ako udruga za prikupljenu članarinu obavlja određene isporuke dobara ili usluga tada članarina predstavlja naknadu za te isporuke i na njih se obračunava i plaća PDV ako je udruga u sustavu PDV-a. Oslobodjenje se primjenjuje neovisno o tome plaćaju li članovi tih udruga članarinu u skladu sa statutom ili se njihova djelatnost temelji na donacijama i dobrovoljnim prilozima.
- donacije, dobrovoljne priloge i darove u svrhu obavljanja djelatnosti zbog koje je udruga osnovana, na dotacije iz državnog proračuna, proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i na druga novčana sredstva stečena u skladu sa zakonom za obavljanje djelatnosti zbog koje je udruga osnovana. O donacijama, dobrovoljnim prilozima ili darovima je riječ samo onda ako udruga za ta primljena sredstva ne daje nikakvu protučinidbu. Kad se ta sredstva daju za protuusporuku, tada se ne radi o donaciji, već o naknadi za isporuku dobra ili usluge.

Pokloni i donacije

Pokloni i donacije za koje neprofitna organizacija ne pruža nikakvu protuuslugu davateljima tih donacija, nisu oporezivi. Neprofitna organizacija može primiti donacije u novcu, stvarima, uslugama i drugim oblicima materijalne imovine koja imaju tržišnu vrijednost, a na primljene donacije ne plaća porez.

Obveznici poreza na dobit mogu u svoje rashode poslovanja, koji im umanjuju osnovicu poreza, uključiti darovanja u naravi ili u novcu dana u kulturne, znanstvene, odgojno-obrazovne, zdravstvene, humanitarne, sportske, vjerske i druge svrhe, udrugama i drugim osobama koje ove djelatnosti obavljaju u skladu s posebnim propisima, do visine 2% ukupnog prihoda ostvarenog u prethodnoj kalendarskoj godini. Obveznici porez na dohodak mogu, po osnovu danih darovanja za neprofitne namjene, povećati svoj osobni odbitak (osobni odbitak je neoporezivi dio dohotka) za iznose danih darovanja, ali najviše do 2% ukupnih primitaka ostvarenih u prethodnoj kalendarskoj godini. Porezna olakšica pri davanju donacija propisana je ne samo za pravne i fizičke osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost, već i za sve fizičke osobe nezavisno iz kojeg izvora ostvaruju dohodak. Tako npr. osoba koja ostvaruje dohodak samo temeljem radnog odnosa, a tijekom godine daruje za neku od nabrojanih neprofitnih namjena, može podnošenjem godišnje prijave poreza na dohodak ostvariti pravo na povećani osobni odbitak za svotu izdatka za darovanja te tako umanjiti poreznu osnovicu.

Ako iznos donacije prelazi 2% ukupnog prihoda prethodne godine, potrebno je pribaviti potvrdu nadležnog ministarstva ovisno o namjeni za koju je dana donacija. Iznos porezno dopustive donacije time je praktično neograničen, uz prethodno pribavljenu potvrdu nadležnog ministarstva iz koje je razvidna svrha i program za koji će se donacija utrošiti. Koje je ministarstvo nadležno, ovisi o namjeni za koju se daruje i o djelatnosti organizacije kojoj je namijenjena donacija. Ako se donacija koja prelazi 2% ukupnog prihoda daje za sport, potrebno je pribaviti potvrdu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, za donaciju koja se daje zdravstvenim ustanovama nužna je potvrda Ministarstva zdravlja, itd.

Porez na dohodak

Obveznici poreza na dohodak su, u užem smislu, samo fizičke osobe. Nefitna organizacija je obveznik poreza na dohodak u širem smislu, onda kada fizičkim osobama isplaćuje primitke koji se oporezuju porezom na dohodak po odbitku. Nefitna organizacija je obveznik plaćanja doprinosa iz i na plaće kada svojim zaposlenicima s kojima ima zasnovan radni odnos, isplaćuje plaću i druge novčane i nenovčane primitke koji se u poreznom smislu smatraju plaćom iz radnog odnosa.

Članarine i porez

Novčana sredstva koja je udruga stekla uplatom članarina, radi ispunjavanja statutom utvrđenih zadaća, predstavljaju imovinu udruge. Takva članarina nije oporeziva niti jednim porezom.

Navedeno se odnosi i na udrugu koja je obveznik plaćanja PDV-a. Ona na prikupljena novčana sredstva od članarine NE obračunava PDV.

Iznimno, ako udruga za prikupljenu članarinu obavljaju određene isporuke dobara odnosno usluga tada članarina predstavlja naknadu za te isporuke, te podliježe plaćanju PDV-u (ako je udruga obveznik PDV-a). Međutim, ovdje postoji i iznimka koja je propisana člankom 39. Zakona o PDV-u. U toj se odredbi navodi da su od obračuna PDV-a oslobođene usluge i s njima usko povezane isporuke dobara koje neprofitne pravne osobe čiji su ciljevi političke, sindikalne, vjerske, domoljubne, filozofske, dobrotvorne ili druge općekorisne naravi obavljaju svojim članovima u njihovom zajedničkom interesu u zamjenu za članarinu utvrđenu u skladu s pravilima tih osoba, pod uvjetom da to oslobođenje neće narušiti načela tržišnog natjecanja.

Evidentiranje poslovnih događaja mora se temeljiti na vjerodostojnim, urednim i istinitim knjigovodstveni ispravama. To znači da za primljenu članarinu mora ispostaviti određeni dokument. Propisima nije određen koji je to dokument, pa može biti primjerice: račun, potvrda, blagajnička uplatnica i sl.

Da bi dokument bio uredan i vjerodostojan potrebno je da sadrži najmanje sljedeće podatke:

- naziv, adresa i OIB udruge
- mjesto i vrijeme sastavljanja dokumenta (npr. Zagreb, 5.2.2015.)
- naziv i broj dokumenta (npr. uplatnica br. 6/2015)
- naznaku da se radi o uplati članarine, te razdoblje na koje se odnosi (npr. članarina za 2015. godinu)
- ime i prezime (naziv) uplatitelja članarine
- ukupni iznos uplaćene članarine.